

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

VEZİRKÖPRÜ MESLEK YÜKSEKOKULU

Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü

Çocuk Gelişimi Programı

Öğretim İlke ve Yöntemleri

Öğrenme Stilleri

7. Hafta

özenilen üniversite

1 Öğrenme Stilleri

Son yıllarda öğrenme alanında yapılan çalışmalar, etkili bir öğrenmenin gerçekleştirilebilmesinde öğrencinin etkin olmasının, öğrenmede temel olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencinin öğrenmede etkin olması ise, öğrenmenin nasıl gerçekleştiğini bilmesi, bir diğer deyişle, öğrenmeyi öğrenmesiyle olanaklıdır.

Öğrencinin öğrenmeyi öğrenmesi için dikkatini öğrenilecek şey üzerinde yoğunlaştırması, bunun üzerinde düşünmesi ve sorgulaması, anlaşılmayan noktaları sorması ve araştırması oldukça önemlidir. Tüm bunlar, öğrencinin kendi öğrenmesinin sorumluluğunu almasını gerektirir. Günümüzde yaygın olarak kabul gören görüşe göre geleceğin cahili, okuyamayan kişi değil; nasıl öğreneceğini bilmeyen kişi olacaktır.

Öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu alabilmeleri ve etkili bir öğrenmeyi gerçekleştirebilmelerinde, öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Öğretmenin, öğrencilerinin etkili bir biçimde öğrenmelerini sağlayabilmesi, öğrencilerinin kişisel gelişim özelliklerini de içine alan bir öğretim sürecinde gerçekleşir. Bu yargı, insanın öğrenmesine ilgi duyulduğu andan itibaren konuya ilgi duyan herkes tarafından milyonlarca kez tekrarlanmış bir yargıdır. Ancak, artık amaç bu yargının doğruluğunu kanıtlamak ya da bu yargıyı sürekli olarak yinelenmek değil; bunun nasıl gerçekleşebileceğini tartışmaktır. Şüphesiz öğrenme, yalnızca öğrencilerin öğrenme özelliklerini bilmekle gerçekleştirilemeyecek kadar karmaşık bir süreçtir. Ancak, öğrenmeye giden yollardan birinin de bu olduğu göz ardı edilmemelidir.

2 Öğrenme Stillerinin Özellikleri Ve Öğrenme Öğretme Sürecindeki Rolü

“Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır.” atasözü, bireysel farklılıklarımızı en güzel anlatan sözlerden biridir. Her bireyin fiziksel, zihinsel, toplumsal vb. açılardan farklılık gösterdiği tartışılmaz bir gerçektir. Bireylere özgü bu farklılıklar, genellikle ikiz bireyler örneği üzerinde açıklanmaktadır. İkiz bireylerin aynı genetik yapıya sahip oldukları, aynı ana rahminde geliştikleri ve aynı aile ortamı içinde büyüdükleri halde, hiçbir zaman aynı kişiliğe sahip olmadıkları bilinmektedir. Bu nedenle, konu alanı uzmanları, ikiz bireylerin iki farklı birey olduklarını ve bu nedenle aynı kıyafetler giydirilmesinin, aynı oyuncularla oynamalarının bireysel farklılıklarını ortadan kaldıracığı, bunun da kimlik gelişimi açısından sağlıksız sonuçlar doğuracağını vurgulamaktadırlar.

Bireysel farklılıkların nedeni, genetik yapı ve çevre olarak açıklanmaktadır. Bireysel farklılıkları açıklayan bu etmenler içinde ise, zekâ ve yetenek üzerinde durulmakta ve bireylerin zekâ ve yeteneklerinin belirlenmesinde genlerin mi yoksa çevresel etmenlerin mi daha etkili olduğu uzun yıllardır araştırılmaktadır. Yapılan bu araştırmalarda zekâ ve yeteneğin sınırlarının genetik yapıyla çizildiği, ancak bireyin bu sınırlar içinde kendini ne kadar geliştireceğinin çevresel etmenlere, yaşam deneyimlerine ve aldığı eğitime bağlı olduğu sonucuna varılmıştır (Kuzgun ve Deryakulu, 2004, s.3). Bu bulgu, “eğitim” kavramının önemini bir kez daha ortaya

koymaktadır. Eğitimin bireylerin kendini geliştirmelerindeki rollerinden birisi öğrencilerin bilişsel, fiziksel, psikolojik, toplumsal ve kültürel özelliklerini dikkate almaktır. Bu anlayış, bireye özgü özellikleri vurgulayan stil kavramını ortaya koymaktadır.

Stil, günlük konuşmalarda sıklıkla kullanılan bir kavramdır. Bu kavram çoğunlukla kişileri tanımlamada kullanılır. Örneğin; giyim stili, saç stili, konuşma stili, yemek stili vb. Bu örneklerin sayısını artırmak olasıdır. Ancak burada önemli olan, bu kavramın eğitim açısından ne ifade ettiğidir. Güven'e (2004, s.21) göre stil, bireyin birbiriyle tutarlı ve oldukça sürekli eğilimlerinden ya da tercihlerinden oluşan genel niteliğidir.

Bireylerin farklı özellikleri olarak adlandırılan stil kavramı, öğrenme süreçlerinde de ön plana çıkmaktadır. Öğrenme stili kavramı, genel olarak, bireyin öğrenmeye dönük davranışlarını kapsar. Bu kavram çoğu araştırmacı tarafından farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Öğrenme stilleriyle ilgili yapılan tanımlamalardan bazıları şunlardır:

- Öğrenme stili, bireyin öğrenmeye yönelik özellikleridir. Bu yönüyle, her birey ile ilgili ipucu veren ve ayırt edilebilir davranışları içerir (Güven, 2004, ss.21-22).
- Yaratılış ve doğuştan gelen özelliklerdir. (Kaplan ve Kies, 1995, s.3).
- Bireyin, öğrenme çevresini psikolojik olarak nasıl algıladığını, çevresiyle nasıl etkileşimde bulunduğunu ve nasıl tepki verdiğini ortaya koyan bireysel özellikler ve tercihler grubudur (Şimşek, 2004, s.95).
- Bireyin öğrenmeye ilişkin eğilimlerini ve tercihlerini gösteren özelliklerdir (Özer, 2003, s.164).

Yukarıdaki tanımlara dayanarak, her bireyin öğrenme stiline farklılıklar gösterdiği söylenebilir. Buna göre öğrenme stilleri, bireyin nasıl öğrendiğini açıklayan temel bir kavramdır.

Öğrenme stillerinin, diğer bir özelliği bilişsel, duyuşsal ve çevresel boyutlarının olmasıdır. Bu boyutlar aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi açıklanabilir (Açıkgöz, 2000, s.46; Ekici, 2003, s.12; Keefe, 1987, s.138):

ÖĞRENME STİLLERİNİN BOYUTLARI		
Bilişsel Boyut	Duyuşsal Boyut	Çevresel Boyut
Bireyin bilgiyi algılama, işleme, kodlama ve hatırlama gibi özellikleri içerir.	Kişilikle ilgili özellikleri içeren bu boyutta, güdü, ilgi, risk alabilme, sorumluluk ve sosyallik gibi özellikler yer alır.	Biyolojik temellidir. Fizyolojik olarak adlandırılan bu boyut, duyuşsal algı (görsel, işitsel, vb.) ve çevresel nitelikleri içerir.

Öğrenme stillerine ilişkin yapılan tanımlamalar, farklılıklar göstermekle birlikte öğrenme stillerinin temel özelliklerini ortaya koymaktadır. Buna göre öğrenme stilleri:

- Bireyi tanımaya olanak sağlayan davranışları içerir.
- Genellikle, bireylerin doğuştan getirdiği özellikleridir.
- Bireyin yaşamı boyunca değişmeyen ya da çok az değişebilen özelliklerdir.

- Yaşa, cinsiyete ve kültüre göre farklılıklar gösterebilir.
- Bilişsel, duyuşsal ve çevresel boyutları vardır.

Öğrenme stillerine ilişkin yukarıda belirtilen temel özellikler ve özellikle öğrenme stillerinin bilişsel, duyuşsal ve çevresel boyutları öğrenme stillerinin önemi, öğrenme stillerinin nasıl belirlenebileceği ve öğrenme stillerine dönük öğretim etkinliklerinin nasıl planlanacağı konularında önemli bilgiler içermektedir.

Bireylerin etkin birer öğrenici olabilmeleri, öncelikle nasıl öğrendiklerini bilmeleriyle olanaklıdır. Bireyler kendi öğrenme özelliklerinin farkında oldukları zaman, öğrenme sürecinde bu özelliklerinden yararlanacaklardır. Bu ise hem kolay hem de çabuk bir biçimde öğrenmelerini sağlayabilecektir. Bireyin kendi öğrenme stilini bilmesi, karşılaştığı sorunları çözebilmesinde ve benlik saygısını kazanabilmesinde önemli yararlar sağlayacaktır (Güven, 2004, s.28).

Öğrencilerin kendi öğrenme özelliklerini bilmeleri, tek başına etkili bir öğrenmenin gerçekleşeceği anlamına gelmez. Öğrenmesini gerçekleştireceği ortamların da, kendi öğrenme özelliklerine uygun olması gerekir. Bu ise, öğretim etkinliklerinin farklı öğrenme özelliklerine uygun olarak planlanmasını gerektirir.

Öğretim etkinliklerinin planlanması, öğretmenin görevlerinden biridir. Öğretmenin, etkili bir öğretimi gerçekleştirebilmesi için, öncelikle öğrencilerinin öğrenme stillerini bilmesi ve bu öğrenme stillerine en uygun öğretim etkinliklerini planlayabilmesi gereklidir. Bu durum ise, öğretim yöntem ve tekniklerinden, kullanılacak öğretim materyallerine ve değerlendirme etkinliklerine kadar sürecin bir bütün olarak ele alınmasını gerektirir.

3 Öğrenme Stilleriyle İlgili Sınıflandırmalar

Öğrenme stilleriyle ilgili olarak yapılan çalışmalar, genel olarak öğrenme stillerinin etkili öğrenmeyi sağlamadaki rolünün yanı sıra öğrenme stillerinin neler olduğu üzerinde de yoğunlaşmıştır. Öğrenme stilleri konusunda çalışan kimi araştırmacılar, öğrenme stillerine ilişkin olarak çeşitli sınıflandırmalar ortaya koymuşlardır. Çalışmanın bu bölümünde, öğrenme stilleriyle ilgili yapılan sınıflandırmalarda literatürde en fazla üzerinde durulan beş öğrenme stili sınıflandırması açıklanmıştır.

3.1 Dunn ve Dunn'ın Öğrenme Stilleri Modeli

Dunn ve Dunn'a göre öğrenme stilleri, kişilerde varolan değişmez ya da az değişir özelliklerdir. Her bireyin parmak izi gibi bir öğrenme stili olduğunu belirten Dunn ve Dunn, öğrenme stilleri modelini, psikolojik ve zihinsel süreçlerden daha çok ortam farklılıklarından yola çıkarak tanımlamaktadırlar. Dört temel alan ve her bir temel

alan içinde de alt etmenleri belirleyen Dunn ve Dunn'ın tanımladıkları öğrenme stilleri şunlardır (Özer, 2003, ss.164-166; Dunn ve Griggs, 1988, s.3):

- **Çevresel Koşullar:** Öğrenmenin gerçekleşmesi için seçilen ortamın ses, ışık, ısı durumları ve düzeni ile ilgili koşullardır. Örneğin kimi öğrenciler müzik dinleyerek çalışırken; kimileri sessiz bir ortamda çalışmayı tercih ederler. Kimi öğrenciler için öğrenmelerinde sıcak bir çevre önemliken; kimilerinde önemsiz ya da tam tersi bir durum söz konusu olabilir.

- **Duyuşsal Özellikler:** Öğrencilerin öğrenmeleriyle ilgili olan öğrenmeye güdülenme, çalışmada süreklilik, öğrenme sorumluluğu ve öğrenmede yapılanmışlık gibi özellikler duyuşsal özellikler olarak adlandırılmıştır. Örneğin kimi öğrenciler belli ödevlerin ve kuralların olduğu öğrenme ortamlarını tercih ederken; kimileri kendi kararları doğrultusunda öğrenmelerini gerçekleştirebilecekleri ortamları tercih ederler.

- **Sosyal Tercihler:** Öğrencinin nasıl bir sosyal ortamda öğrendiği ile ilgilidir. Örneğin, öğrencilerin bazıları kendi kendilerine daha iyi öğrenirken; bazıları arkadaşlarıyla ya da öğretmeniyle birlikte gerçekleştirdikleri çalışma ortamında daha iyi öğrenirler. Bazı öğrenciler için öğrenmelerinin ilk koşulu bir çalışma programı dâhilinde hareket etmekken; kimileri bağımsız olmayı tercih ederler.

- **Fiziksel Özellikler:** Öğrenme için duyu organı ve zaman dilimi seçme, öğrenme sırasında yiyeceğe ya da harekete gereksinim duyup duymama gibi duyuların kullanılmasıyla ilgili tercihleri gösterir.

3.2 Grasha ve Reichmann Öğrenme Stilleri Sınıflaması

Grasha (1996), öğrenme stilini “öğrencilerin bilgiyi edinme, akranlarıyla etkileşme ve öğrenme sürecine katılma yeteneğini etkileyen kişisel nitelikler” olarak tanımlamaktadırlar (Şimsek, 2004, s.97). Bireylerin sosyal ve duyuşsal bakış açılarını temel alarak öğrenme yaklaşımlarını belirlemeye çalışan Grasha ve Reichmann, oluşturdukları öğrenme stili modelinde, bilginin birey tarafından nasıl algılandığı ve nasıl düzenlendiğinin yanı sıra ağırlıklı olarak bireylerin öğrenme ortamlarındaki etkileşimi üzerinde durmuşlardır.

Grasha ve Reichmann, bireylerin öğrenme ortamlarında tercih ettikleri stil yapılarını üç boyutta tanımlamışlardır (Jonassen ve Grobowski, 1993, s.249):

- Öğrencinin öğrenmeye karşı tutumu
- Öğrencinin öğretmenlerine ve diğer arkadaşlarına ilişkin görüşü
- Dersin işlenme sürecine karşı gösterilen tepkiler

Grasha ve Reichmann, tanımladıkları bu üç boyuta bağlı olarak iki kutuplu üç öğrenme stili tanımlamışlardır. Bu stiller şunlardır (Güven, 2004, ss.39-41; Jonassen ve Grobowski, 1993, ss.281-282):

- **Katılımcı-Kaçınan:** Bu grupta, bireylerin sınıf ortamındaki bireysel istekleri, sınıfı etkileşimlerde bulunma durumları ve tutumları yer alır. Örneğin, katılımcı

öğrenme stiline sahip öğrencilerin en belirgin özelliği, sınıf içi etkinliklerle yakından ilgilenmeleri ve öğretmenin beklentilerini karşılama konusunda gayret göstermeleridir. Öte yandan, kaçınan öğrenme stiline sahip bireyler ise çoğunlukla, sorumluluk almaktan hoşlanmayan, sınıf içi etkinliklere katılmayı tercih etmeyen özelliklere sahiptirler.

Katılımcı	Kaçınan
<ul style="list-style-type: none"> • Ders içeriği ile ilgili bilgi isteme • Sınıfta olmaktan mutlu olma • Öğrenmeyi isteme • Yönlendirmeleri izleme ve uyum sağlama 	<ul style="list-style-type: none"> • Ders içeriği ile ilgili bilgi istememe • Sınıfta olmaktan hoşlanmama • Öğrenmeyi istememe • Yönlendirmeleri izlememe ve uyum sağlamama

• **İşbirlikli-Yarışmacı:** İşbirlikçi öğrenme stiline sahip bireysel yönlendirmeler yer alır. Örneğin, işbirlikli öğrenme stiline sahip bireyler için öğrenmelerinde paylaşım önemliyken, yarışmacı öğrenme stiline sahip bireyler ise öğrenme ortamlarında rekabet etmekten hoşlanırlar.

İşbirlikli	Yarışmacı
<ul style="list-style-type: none"> • Etkinlikleri paylaşma • İşbirliğinden hoşlanma • Grup çalışmasından hoşlanma 	<ul style="list-style-type: none"> • Yarışmacı ve ben merkezli • Kendi ile ilgilenme • Grup oyunlarından ve yarışmalardan hoşlanma

• **Bağımsız-Bağımlı:** Bu grubun temelinde öğrenme ortamlarının kontrolü ve bu ortamlardaki davranış biçimleri yer alır. Örneğin, bağımsız öğrenme stiline sahip bireyler; kendi başlarına çalışma, öğrenmeleriyle ilgili sorumluluk alma ve özgür davranma eğilimi gösterirler. Öte yandan, bağımlı öğrenme stiline sahip bireyler ise öğrenmelerinde bir başkasının desteğine gereksinim duyarlar ve sorumluluk almaktan hoşlanmazlar.

Bağımlı	Bağımsız
<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmenin rehberliğine güvenme • Sorumluluk almama • Öğrenmeyi isteme • Liderleri izleme 	<ul style="list-style-type: none"> • Kendi kendine çalışma • Sorumluluk alma • Özgür düşünen

3.3 Kolb'un Öğrenme Stili Modeli

Öğrenme stilleriyle ilgili çalışan ve yapmış olduğu çalışmalarla birçok araştırmacıya dayanak oluşturan araştırmacılardan biri David Kolb'dur. Kolb'un öğrenme stillerinde bireylerin algılamada tercih ettikleri yol ve bilgi işleme süreci tanımlanmaktadır (Jonassen ve Grobowski, 1993). Kolb'a göre öğrenme stilleri, "bilgiyi algılama ve işlemede kişisel olarak tercih edilen bir yöntemdir". Bu anlamda öğrenme stilleri bir yönüyle duyuşsal; diğere yönüyle de zihinseldir (Kılıç, 2002, s.3).

Kolb'un öğrenme stilleri çalışması yine kendisi tarafından geliştirilmiş olan "Deneyimsel Öğrenme Kuramı"nın bir uzantısıdır. Öğrenmeyi yaşantı, biliş, algı ve davranışın bileşimi olarak tanımlayan Kolb, deneyimsel öğrenme kuramında düşüncelerin yaşantı yoluyla tekrar tekrar oluşabildiği ve sürekli bir değışim gösterdiğini belirtmektedir (Oktar, 2000, s.58).

Kolb'un modelinde bireylerin öğrenme stilleri bir çember üzerinde açıklanmakta ve geliştirilen Öğrenme Stilleri Envanteri ile bireylerin öğrenme çemberinin neresinde yer aldığı belirlenmeye çalışılmaktadır. Bu çember içinde, her birinin öğrenme yolları birbirinden farklı dört öğrenme biçimi bulunmaktadır (Aşkar ve Akkoyunlu, 1993, ss.37-38). Kolb'un öğrenme çemberindeki öğrenme biçimleri şunlardır (Blackmore, 2000; Oktar, 2000, s.58; Ülgen, 1995, ss.39-40):

- **Somut Deneyim:** Öğrenme çemberin en üstünde yer alan somut deneyim, yeni bir deneyim edinmeyi ve hissetmeye dayalı bir öğrenmeyi içerir. Bu öğrenme stiline sahip bireyler diğere bireylerle birlikte olmaktan, gerçek olayların içinde bulunmaktan mutlu olurlar; yeni görüş ve düşüncelere açık, incelemeye hazır ve isteklidirler.

- **Düşünsel Gözlem:** Gözlem ve yansıtma etkinliklerine temel oluşturan düşünsel gözlemi benimseyen bireyler, olayların özünü kavrama, fikirlerin oluşmasında kendi düşünce ve duygularına güvenme, sabırlı ve tarafsız olma, dikkatli düşünerek karar verme ve olaylara değışik açılardan bakma konularında başarılıdırlar. Bu bireylerde izleyerek ya da gözleyerek öğrenme baskındır.

- **Soyut Kavramsallaştırma:** Düşünsel öğrenme temelli olan soyut kavramsallaştırmada, bir önceki aşamada edinilen gözlemleri açıklamak için kuramlar geliştirilir. Bu aşamada düşünce ve olayların mantıksal analizini yaptıktan sonra harekete geçme; diğere bir deyişle, düşünerek öğrenme söz konusudur.

- **Etkin Deneme:** Etkin deneme stiline sahip bireyler, çevreleri üzerinde etkili, başladıkları işi tamamlama ve amaçlarına ulaşabilmek için risk alma konusunda duyarlı, başarılı ve yaparak öğrenme eğilimlidirler.

Kolb'un öğrenme stilleri ile ilgili yaptığı çalışmasında, aşağıdaki şekilde de görüldüğü gibi dört farklı öğrenme stili yer almaktadır. Bu dört farklı öğrenme stillerinden biri öğrencinin baskın öğrenme stilini ve buna bağılı olarak da öğrenme tercihlerini ortaya koyar (Kılıç, 2002, s.4).

Kolb'un tanımladığı bu öğrenme stilleri ve özellikleri şunlardır (Oktar, 2000, s.59; Ülgen, 1995, s.40; Aşkar ve Akkoyunlu, 1993, s.38):

- **Dönüştürücü:** Soyut kavramsallaştırma ve etkin deneme öğrenme biçimlerinin birleşimini kapsar. Sorun çözme, karar verme, düşüncelerin mantıksal analizini yapma, sistematik planlama konularında başarılıdır. Yapararak öğrenmenin baskın olduğu bu stile sahip bireyler, düşünce ve kuramların pratik yönlerini bulmada iyidirler. İlgili alanları sınırlıdır ve daha çok nesnelere ilgilenmeyi severler. Bu öğrenme becerileri, özellikle uzmanlık ve teknolojiyle ilgili mesleklerde önemlidir.

- **Ayırt Edici:** Somut deneyim ve düşünsel gözlem aşamalarının birleşimini kapsar. Somut durumlara pek çok açıdan bakma konusunda oldukça başarılıdır. Olaylar karşısında hemen harekete geçmek yerine gözlem yapmayı tercih ederler. Farklı fikirlerin üretildiği durumlar üzerinde yoğunlaşmaktan zevk alırlar. Sabırlı ve dikkatlidirler. Karar verirken yansız davranmaya çalışırlar. İyi özet ve sentez yaparlar. Aynı zamanda empatik, yaratıcı, sosyaldirler.

- **Özümleyici:** Soyut kavramsallaştırma ve düşünsel gözlem aşamalarının birleşimi kapsar. Çok geniş kapsamlı bilgileri anlama, bunları mantıklı bir bütün haline getirerek kavramsal modeller yaratma konusunda başarılıdır. Kişilerin duyguları yerine soyut düşünce ve kavramlar üzerinde yoğunlaşırlar. Bu öğrenme stiline sahip bireyler çoklu görüşler üretirler, mantıklı ve sistematiktirler.

- **Uyum Sağlayıcı:** Somut deneyim ve etkin deneme aşamalarının birleşimini kapsar. Planlama yapma, kararları uygulama ve yeni yaşantılar geçirme konusunda başarılıdır. Açık fikirlidirler ve değişimlere çabuk uyum sağlarlar. Sezgisel düşünmeye sahip, esnek, yararçı ve düşünmeden hareket ederler.

3.4 Honey ve Mumford'un Öğrenme Stilleri Yaklaşımı

Mumford'a (1992) göre, öğrencilerin kendi öğrenme stillerini anlamalarına yardımcı olmak, onların nasıl daha etkili şekilde öğreneceklerine yardımcı olmak demektir (Kılıç, 2002, s.4).

Honey ve Mumford (1995) deneysel öğrenme içinde yer verdikleri öğrenme stillerinde, bireylerin bu stiller içinde bir ya da ikisini tercih etme eğilimli olduklarını belirtmekte ve bu tercihlerinde önceki deneyimlerin etkili olduğunu vurgulamaktadırlar. Aşağıdaki şekilde verilen Honey ve Mumford Modeli, bu yönüyle, Kolb'un öğrenme stilleri yaklaşımı ile paralellik göstermektedir.

Honey ve Mumford'un tanımladığı öğrenme stilleri ve bu stillerin özellikleri şu şekilde özetlenebilir (Atherton, 2002, s.2; Ülgen, 1995, ss.38-39):

- **Eylemci:** Eylemci öğrenme stiline sahip bireyler somut deneyim içinde yer alırlar. Açık fikirli olan eylemciler, yaşantılar içinde baskın olmaktan mutlu olurlar. Onlara bir görev verildiğinde, kendilerini her şeyleriyle bu göreve adanmışlar; ancak işin planıyla ilgilenmezler. Bir şeyi ilk kez yapan kişi olmaya çalışırlar. İlgili çekmekten ve meydan okumaktan hoşlanırlar.

- **Düşünen:** Düşünen öğrenme stiline sahip bireyler, düşünsel gözlem içinde yer alırlar, gözlem yapma ve yansıtma eğilimlidirler. Yaşantıları zihninde tartmak ve iyi düşünmek için geri çekilirler. Olayları farklı açılardan gözlemeyi tercih ederler. Kararları erteleme eğilimlidirler. Bir diğer deyişle, taşların yerine oturmasını beklerler. Bu yönleriyle yavaşlırlar. Görüşmelerde geride durup, mesafeli davranırlar. Gözlem yapmaktan hoşlanan bu bireyler, anlayışlı ve sakindirler.

- **Kuramcılar:** Kavramların, ilişkilerin ve sonuçların altını çizerek anlamayı isteyen kuramcılar, çemberin soyut kavramsallaştırma kısmında yer alırlar. Kuramlar içinde gözlem yaparlar ve soruna adım adım düşünerek yaklaşlırlar. Fikirlerin dünyasında yaşayan kuramcılar dikkatlidirler. Gözlemlerini temel ilkelere dayandırarak açıklayıncaya kadar rahat etmezler. Gözlem ve eylemlerin mantığını bilmek isterler. Mükemmel olma eğilimlidirler. Belirsizliklerden ve öznellikten hoşlanmazlar. Bir öğretmen tartışmayı desteklemek için rakamları kullandığında, kuramcılar, bunun istatistiksel geçerliği hakkında soru sorarlar ve emin olmak isterler.

- **Yararcılar:** Çalıştıkları şeyleri görmek için çaba sarfederler ve çemberin etkin deneme kısmında yer alırlar. Fikirleri sınamak ve bir işi uygulamak istediklerinde bunu kuramlar içinde görmek isterler. Fikirlerin geliştirilmesiyle daha az ilgilidirler. Bu nedenle ayrıntıları sevmezler. Sabırsız olan yararcılar, aynı zamanda, bir işi yaparken daima daha iyi bir yol olabileceğini düşünürler ve en iyi nasıl olabilir konusunda karara varmaya çalışlırlar.

3.5 Gregorc'un Öğrenme Stilleri Modeli

Gregorc'a (1985) göre öğrenme stili, "ruhun ve bazı zihinsel niteliklerin göstergesi olan davranış, özellikler ve hâl"dir. Gregorc, insanların gerçek stillerinin saptanabilmesi için onların kendileri gibi davranmaları gerektiği görüşündedir. Bu amaçla geliştirdiği Gregorc Stil Saptayıcısı adlı modelinde, bireylerin algılama ve düzenleme yeteneklerini ölçmeye çalışmıştır (Açıkgöz, 2000, ss.46-47).

Gregorc'un öğrenme stilleri modeli; bilgiyi alma, işleme, depolama, kodlama ve kodları çözme biçimi üzerinde yoğunlaşan bilişsel boyut içinde kabul edilen bir modeldir. Her insanın zekâsının farklı olduğunu ve bu durumun kişisel niteliklerin belirlenmesinde en önemli etmen olduğunu vurgulayan Gregorc'a göre, bu niteliklerin özellikleri zekâ kanallarının gücü, kapasitesi, yetenekleri kişinin öğrenmesinde aracılık eden bir yapıya sahiptir (Ekici, 2002, s.43).

Gregorc'a göre, insan zihninin dünyayı somut ya da soyut algılama ve bunları aşamalı ya da rastlantısal bir biçimde düzenleme yeteneği vardır. Bir başka deyişle, kimi insanlar dünyayı somut algımlarken kimileri soyut bir biçimde algılamakta ya da kimi insanlar algıladıkları bilgileri aşamalı bir şekilde düzenlerken kimileri ise, rastlantısal bir biçimde düzenlemektedirler (Açıkgöz, 2000, s.47).

Gregorc Stil Saptama Modeline göre öğrenme stilleri ve özellikleri şu şekilde açıklanabilir (Açıkgöz, 2000, ss.47-48; Ekici, 2003, s.42-43):

- **Somut aşamalı:** Bu özelliğe sahip olan bireyler pratiktirler ve isabetli kararlar almada başarılıdırlar. Bu bireyler, çeşitli varlıklar ya da durumlarla ilgili kavramları

algılamada beş duyu organından yararlanırlar. Bir şeyleri öğrenmede çalışma kitaplarını, programlı öğretimi, atölye ve laboratuvar çalışmalarını tercih ederler.

- **Soyut aşamalı:** Bu stilin baskın olduğu bireyler entelektüel, mantıklı, kavramsal ve çalışkandırlar. Duygular, hisler, inançlar, olaylar vb. ile ilgili gözlenemeyen durumları algılayabilme yeteneği ağır basar. Bu stile sahip olan bireyler okumayı severler ve bu nedenle zengin bir kelime dağarcığına sahiptirler. Detaylardan daha çok fikirler üzerinde konuşmaktan hoşlanırlar, iyi bir dinleyicidirler. Bu stil daha çok araştırmacılar ve yansıtıcı düşünürlerde baskındır.

- **Somut rastlantısal:** Özgün, deneysel araştırmacı, seçenek üretme ve risk alma eğilimlerini gösteren bu stile sahip bireyler, varolanı değiştirici işler yapmaya çabalarlar. Sanata önem verirler. Verilen bilgileri kendi gereksinimleri yönünde seçip düzenleyen ve kullanan somut rastlantısal öğrenme stiline sahip bireyler, deneme yanılma yöntemini, keşif yoluyla sonuca ulaşmayı tercih ederler.

- **Soyut rastlantısal:** Duygusal, yorumlayıcı, duyarlı, bütüncü özellikler gösterir. Şarkıcılar, yazarlar, öğretmenler, genel olarak, bu grupta yer alırlar. Değişiklikten, değişik düşünceler üretmekten ve sorun çözmekten hoşlanırlar, risk almayı severler.

Gregorc'a göre, tüm bireylerde bu stillerden biri baskın, diğerleri ise çekiniktir.

Farklı araştırmacılar tarafından farklı bakış açılarına göre hazırlanmış olan ve yukarıda kimi örneklerinin verildiği öğrenme stilleriyle ilgili sınıflandırmalar bir bütün olarak incelendiğinde, birçok benzerliğin yanı sıra kimi farklılıkların olduğu göze çarpmaktadır. Bu sınıflandırmaların ortak olduğu noktalar şu şekilde sıralanabilir:

- Her bir bireyin sahip olduğu öğrenme özelliği bir diğerine göre farklılık gösterir. Ancak, bu farklılıklar öğrenmenin gerçekleşmeyeceği anlamına gelmemektedir

- Her bir öğrenme stiline özelliği, öğretimin nasıl planlanması gerektiği konusunda önemli bilgileri içermektedir. Bu nedenle, etkili bir öğrenme için öncelikle öğrenme stiline tanımlanması gerekir.

- Hiçbir öğrenme stili, bir diğerinden üstün ya da yetersiz olarak tanımlanamaz. Öte yandan, öğrenme stilleriyle ilgili geliştirilen bu modellerin farklılıkları değerlendirildiğinde, bu farklılıkların öğrenmenin oluşumu ve ölçülebilirlik özelliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Örneğin Dunn ve Dunn, bireylerin öğrenmelerinde duygusal tepkiler, tutumlar, güdü ve çevre koşullarının önemli olduğunu belirtirken; Kolb, düşünme ve yaratıcılık yeteneklerine ağırlık vermiş; Gregorc ise bilgileri algılama ve zihinde düzenleme becerileri üzerinde durmuştur (Ekici, 2003, s.78)..

4 Öğrenme Stillere Uygun Öğretim Etkinliklerinin Planlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Öğrenme stili öğretme sürecinde öğretmenlere, öğrenme sürecinde de bireye yardımcı olmaktadır. Öğretmen öğrencisinin öğrenme stili ile ilgili bilgiye sahip olduğunda, ona daha uygun öğretim uygulayabilir. Böylelikle öğrenci, öğretmenin

stiline göre değil kendi stiline uygun bir öğrenme ortamı içerisinde bulunur ve öğrenmeye yönelik gereksinimleri karşılanabilir (Güven, 2004, s.30). Bu nedenle, etkili bir öğrenmenin gerçekleştirilmesinde öğrenme stillerinin önemi dikkate alındığında, öğretim etkinliklerinin düzenlenmesinde öğrenme stillerinden yararlanılmasının kaçınılmaz olduğu söylenebilir.

Öğretim etkinliklerinde öğrenme stillerinin dikkate alınması (Ekici, 2003, s.87);

- sınıf ortamında istenmeyen davranışların ortadan kaldırılması,
- öğrenme gücü olan öğrencilere daha etkili bir öğretim hizmetinin sunulması,
- öğrencilerin çeşitli durumlar karşısında karar verme, sorumluluk alma gibi konularda yetkinlik kazanması,
- güven duygusunun gelişerek kaygının azalması,
- öğretim etkinliklerinin daha sağlıklı bir biçimde değerlendirilmesi gibi durumlarda önemli yararlar sağlar. Ancak, öğrenme stillerinin öğretim ortamlarında etkili sonuçlar verebilmesi öncelikle öğretmenlerin bu konuda bilgi sahibi olmalarını gerektirir. Öte yandan, öğrenci sayısının yoğun olduğu sınıflarda farklı öğrenme stiline uygun öğretim etkinliklerinin düzenlenmesi güçleşebilir.

Öğrenme stillerinden öğretimin planlanmasında yararlanabilmek için şu noktalara dikkat edilmesi gerekir (Şimşek, 2004, ss.125-129; Güven, 2004, ss.30-31; Ekici, 2003, s.88):

- Öğretim etkinliklerinde farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin bulunduğu gerçeği dikkate alınmalıdır.
- Öğrencilerin öğrenme stilleri belirlenerek, kendi öğrenme stillerini tanımalarına yardımcı olunmalıdır. Bunun için, araştırmacılar tarafından geliştirilen çeşitli ölçeklerden yararlanabileceği gibi sınıfıçi gözlemlerden, öğrenci kayıtlarından; kısaca öğrenciyi tanımayı sağlayan tüm verilerden yararlanılabilir.
- Öğretmenlerin öğrenme stilleriyle ilgili öğrencilerine yardımcı olabilmeleri, bu konuyla ilgili yeterli bilgiye sahip olabilmeleriyle olanaklıdır. Bu nedenle, öğretmenlerin bu konuda eğitim almaları önemlidir.
- Amaç, değişik öğrenme stillerinin yarattığı gereksinimleri karşılamak olduğuna göre kullanılan öğretim yöntemleri ve araç-gereçleri çeşitlendirilmelidir. Bu durum ise, iyi bir yöntem, teknik ve araç-gereç bilgisi gerektirir. Böylelikle farklı öğrenme özelliklerine sahip olan öğrencilerin öğrenmeye yönelik gereksinimleri hazırlanan öğretim ortamlarında değişik öğretim yöntemleri ve teknikleri, araç-gereçlerin kullanımı ile karşılanabilir.
- Öğretmenlerin kendi öğrenme stillerini temel alan bir öğretim etkinliğinden kaçınmaları gerekir.
- Öğrencilerin güdülenmelerine yönelik olarak pekiştireç almaları da öğrenme stillerinin öğretimde kullanılması açısından son derece önem taşımaktadır. Bu nedenle, öğretmen öğrencilere uygun pekiştireçler vermelidir.

- Öğrencilerin bilgi, tutum ve beceri alanlarındaki gelişimlerini değerlendirirken esnek bir yaklaşım sergilenmelidir.

Sonuç olarak, öğrenme ile ilgili karşılaşılan sorunların temelinde, öğrencilerin öğrenme ile gereksinimlerinin yeterli düzeyde karşılanamaması yer almaktadır. Bunun en önemli nedeni ise öğrencilerin öğrenme özelliklerinin yeterince dikkate alınmamasıdır. Öğrenme stilleri etkin bir öğrenme sürecinin anahtarıdır. Unutulmamalıdır ki öğrencinin merkezde olduğu bir öğretim istenilen hedefe ulaşmayı her zaman kolay kılacaktır ve öğrenci kendisini tanıdıkça öğrenmeden zevk alacak ve daha kolay öğrenecektir.

KAYNAKÇA

- Açıköz, K. (2000). Etkili Öğrenme ve Öğretim. İzmir.
- Aşkar, P. Ve Akkoyunlu, B. (1993). Kolb öğrenme stili envanteri, Eğitim ve Bilim.87: 37–47.
- Atherton, J. S. (2002). Learning and teaching: Learning from experience. <http://www.dmu.ac.uk/~jamesa/learning/experien.htm> web adresinden 18.10.2002 tarihinde edinilmiştir.
- Blackmore, J. (2000). Learning styles: Prefences. <http://www.cyg.net/~jbalckmo/diglib> web adresinden 11.11.2000 tarihinde edinilmiştir.
- Dunn, R. ve Griggs, Ş. (1988). Learning Styles: Quit Revoluation in American Secondary Schools. Virginia.
- Ekici, G. (2003). Öğrenme Stiline Dayalı Öğretim ve Biyoloji Dersi Öğretimine Yönelik Ders Planı Örnekleri. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Güven, M. (2004). Öğrenme Stilleri ve Öğrenme Stratejileri Arasındaki İlişki. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 91.
- (GRSLSS) The GrashaRiechmann Student Learning Style Scales. (2007). <http://www.ltseries.com/LTS/sitepgs/grslss.htm> web adresinden 17.10.2007 tarihinde edinilmiştir.
- Holt, J. (1998). Çocuklar Neden Başarısız Olur?. Çeviren Gürol Koca. Beyaz Yayınları
- Honey, P ve Mumford, A. (1992). Learning styles questionnaire. www.supervisionandcoaching.com/images/page1/Button%20%20Selected%20Articles%20and%20Reports/Activity%20 web adresinden 17.10.2007 tarihinde edinilmiştir.
- Jonassen, H. D. ve Grobowski, B. L. (1993). Handbook of Individual Differences, Learning, and Instruction. USA: Lawrance Erlbaum Associates.
- Kaplan, E. J. ve Kies, D. A. (1995). Teaching styles and learning styles, Journal of Instructional Psychology. 22, 1: 29–34.
- Keefe, J. W. (1987). Assessment of learning style variables: The NASSP task force model, Theory and Practice.24, 2: 138–144.
- Kılıç, E. (2002). Baskın öğrenme stiline öğrenme etkinlikleri tercihi ve akademik başarıya etkisi, Eğitim Bilimleri ve Uygulama.1, 1: 1–15.
- Kuzgun, Y. ve Deryakulu, D. (2004). Bireysel farklılıklar ve eğitime yansımaları, Eğitimde Bireysel Farklılıklar (ss.1–11). (Editörler: Y. Kuzgun ve D. Deryakulu). Ankara: Nobel Yayın-Dağıtım.

Oktar, D. (2000). Hacettepe Üniversitesi 4 yıllık lisans programlarındaki öğrenci ve öğretim üyelerinin öğrenme stillerinin karşılaştırılması, Eğitim ve Bilim. 25, 118: 57-66.

Özer, B. (2003). Öğrenmeyi öğretme, Öğretimde Planlama ve Değerlendirme (ss. 161–174). (Editör: M. Gültekin). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları No: 716.

Sünbül, A. M. (2002). Yaratıcılık ve birey, Eğitime Yeni Bakışlar 1. (Editör: A. M. Sünbül). Ankara: Mikro Yayınları.

Şimşek, A. (2004). Öğrenme biçimi, Eğitimde Bireysel Farklılıklar (ss.95–136). (Editörler: Y. Kuzgun ve D. Deryakulu). Ankara: Nobel Yayın-Dağıtım.

Ülgen, G. (1995). Eğitim Psikolojisi. Ankara.